

Še kar hecna revija o precej resni glasbi

GLAS & TON

Številka 1, september 2011

**Strip:
MOCI IN BETO**

**GLASBENI
SUDOKU**

**Glasbenik se predstavi:
TINA MAUKO**

GLASOTON, revija za glasbo
Letnik 1, številka 1
September 2011

Izdal in založil: Zavod Mneme

Odgovorna urednica: Eva Bravar

Sodelujejo: Cvetka Bevc, Klavdija Bevk, Mitja Bokun, Matej de Cecco, Boštjan Gorenc - Pižama, Tomaž Gržeta, Blaž Gselman, David Hosta, Martin Lavrič, Franc Korbar, Tina Mauko.

Oblikovanje: o3, oglaševanje, d.o.o.

Tisk: Grafično podjetje Schwarz, d.o.o.

Tiskana naklada: 8.000 izvodov

V šolskem letu izide 10 številok. Cena posamezne številke je 5,00 €, cena posamezne številke za naročnike v šoli je 3,50 €. Naročnina se poravnava enkrat letno po prejemu položnice. Poštnina in DDV sta vključeni v ceno. Za neporavnane obveznosti zaračunavamo zamudne obresti.

Naročanje revije / naslov uredništva:
Zavod Mneme
Jurčkova 131 A
1000 Ljubljana
E-pošta: glasoton@mneme.si

Vsebina v reviji Glasoton je avtorsko delo, ki jo brez pisnega dovoljenja uredništva ni dovoljeno uporabljati v javne namene, ponatisniti v kakršnikoli obliki ali drugače reproducirati.

PIŠI MI!
POŠLJI SVOJE NOTE,
PESMI, RISBE,
VPRAŠANJA...
NAJ TE SLIŠI IN BERE
VES SVET!

IZDELAVA GLASBILA: KAKO NASTANE VIOLINA	4
GLASBENIK SE PREDSTAVI: PRIPOVEDUJEM Z GLASBO - TINA MAUKO	7
PRIPOVED O GLASBI: SMETANA IN LUČKA BUČKA	10
IZUMI V ČASU/RAZVOJ GLASBE: PITAGORA	12
STRIP: MOCI & BETO	14
GLASBILA: PIŠČAL - MATI VSEH GLASBIL	15
VELIKI IN MALI GLASBENI GENIJI: SKLADATELJI IPAVCI IN MLADE VIRTUOZINJE	17
JAZZ: LOUIS ARMSTRONG	19
GLASOTON KUHA: ČOKOLADNI BOBEN	20
GLASOTON TUHTA: GLASBENA KRIŽANKA IN GLASBENI SUDOKU	22

NAROČAM REVIJO GLASOTON

CENA 10-ih številčk v šolskem letu 2011/2012 za naročnike v šoli JE 31.50€, ZA INDIVIDUALNE NAROČNIKE ALI PODJETJA JE 45.00€

**PRVO ŠTEVILKO VAM
PODARIMO!**

Naročnik revije (polnoletna oseba, institucija ali podjetje):

Ime: _____

Priimek: _____

Naziv: _____ (izpolnijo pravne osebe) —

Davčna številka: _____ (izpolnijo pravne osebe) —

Matična številka: _____ (izpolnijo pravne osebe) —

Ulica: _____

Hišna št.: _____

Poštna št.: _____

Pošta: _____

Telefon: _____

Gsm: _____

E-pošta: _____

Prejemnik revij, če to ni naročnik (otrokovi podatki):

Ime: _____

Priimek: _____

Ulica: _____

Hišna št.: _____

Poštna št.: _____

Pošta: _____

E-pošta: _____

Datum rojstva: _____

Glasbena šola: _____

Obiskuje _____ razred glasbene šole

Igra glasbilo: _____

Naročam kot fizična oseba

Naročam kot pravna oseba

Podpis naročnika: _____

Glasbena revija Glasoton izhaja 1x mesečno. Učenci glasbenih šol bodo revijo prejeli na svoji glasbeni šoli. Cena posamezne številke je 5,00 €, za naročnike 3,5 €. Letna naročnina je plačljiva v enkratnem znesku, naročniki prejmejo račun po pošti. V ceni je vključen 8.5% DDV.

KAKO NASTANE VIOLINA

Spisal Blaž Gselman

Preden glasbenik zaigra na glasbilo, ga je potrebno izdelati. Izdelovalec v svojih mislih zasnuje idejo o kar najpopolnejšem glasbilu in jo želi čim natančnejšje prenesti v končni izdelek. V delavnici gospoda Vilima Demšarja, ki že več kot pol stoletja izdeluje godala, smo lahko občudovali glasbila, ki že čakajo na nove prijatelje, da jih vzamejo v roke in iz njih izvabijo prečudovite melodije. Mojstru smo postavili preprosto vprašanje: »Kako se rodi violina?«, on pa nam je o tem povedal vse in še več. Kako tudi ne, saj za izdelavo ene same violine goslarji porabijo 150 ur, od tega je zgolj pol ure dela opravljenega strojno.

VSE SE ZAČNE V GOZDU...

Proces nastajanja violine se ne začne za delavniško mizo, temveč v naravi. Goslar za

izdelavo kakovostnih izdelkov potrebuje primeren les, zato se odpravi v gozd, kjer si ogleda in izbere primerna drevesa. Drevo, ki je uporabno za izdelavo violine, mora biti lepo raščeno in precej debelo, zato mora biti staro vsaj 200 let. Deblo uporabnega drevesa se nato razreže in vsaj za pet let shrani v primeren prostor. Spomladi in jeseni je zrak vlažen, poleti in pozimi pa suh. S spreminjanjem zračne vlage se les krči in širi, pravimo da »dih«. Krčenje in širjenje se z vsakim letom hrambe lesa zmanjšuje, če pa se goslar pravilnega postopka pri pripravi lesa ne drži, je nevarno, da glasbilo, ki še vedno »dih«, počí.

Goslar za izdelavo violine uporablja predvsem javorjev in smrekov les. Ustrezna smrekovina ne sme imeti grč, biti mora ravno raščena, javorovina pa naj bi imela rebraste valove. Vse to vpliva na tone, ki jih bo kasneje glasbilo oddajalo, zato goslar išče »resonančni les«. Tako smreko kot javor, ki sta najbolj primerna za nadaljnjo obdelavo, najde v višje ležečih in hladnejših predelih, kjer rasteta počasi.

MOJSTER DEMŠAR

POKROV

...POTEM JE NA VRSTI TRUP...

Ko je les pripravljen, ga goslar razžaga in izdolbe osnovno obliko trupa. Resonančni pokrov je rahlo izbočen, les, ki ga zanj uporabi, pa je smrekov. Njegova togost prispeva k boljši akustiki.

in obarvanost zvoka. Trup violine mojster uravnoteži tako, da na notranjo (basovsko) stran resonančnega pokrova prilepi rebro. To je palčka, dolga približno 20 cm, ki pripomore k resonanci glasbila in k oddajanju močnejših tonov. Druga palčka, ki se nahaja znotraj trupa na desni strani, je okrogla in se imenuje »duša«. Omogoča akustično povezavo pokrova z dnom in se v glasbilo skozi zvočnico vstavi šele ob koncu izdelave.

Ko sta pokrov in dno violine izdelana, ju goslar poveže z obodom. Ta je narejen iz javorja, ki ga povezujejo umetelno izrezljani delci iz mehkega in za obdelavo enostavnega lipovega lesa.

Trup je tako dokončan. Goslar ga olepša z okrasnim robom, ki ima tudi funkcijo, da povezuje les.

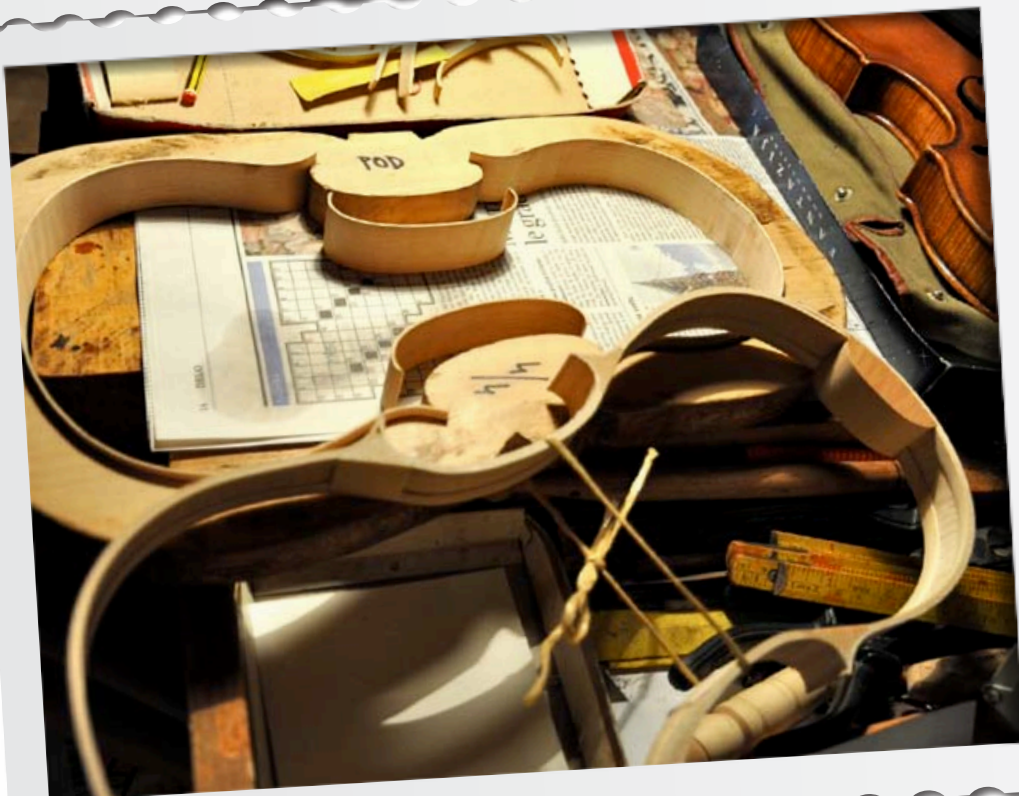
...PA ŠE VRAT IN GLAVA

Sedaj pride na vrsto še izdelava vrata z glavo. Glava oziroma polž je izdelan iz enega kosa javorovine in ga je sila težko oblikovati. Preden izdelek prvokrat uspe, ima goslar za sabo več ponesrečenih poskusov. Drugi del

REBRO

OBOD

V pokrov izžaga še dve odprtini v obliki črke f, ki se imenujeta zvočnici. Za dno in obod uporabi javorjev les. Ker je smrekovina lahka, javorovina pa težka, mora ves čas paziti na ustrezno razmerje v teži pokrova in dna, saj je to ključnega pomena za kasnejši zven glasbila. Le pravilno uravnotežena violina bo lahko proizvedla močan ton, ki se doseže z resonanco zvoka. To je fizikalni pojav pri nihanju, ki ga ob igranju slišimo kot glasnost

vratu, ubiralka, je navadno iz ebenovine. Ta les je raven (nemško eben; ko so Nemci drevo našli, so ga poimenovali po njegovih značilnostih, pozneje pa je ime prešlo v splošno rabo) in odporen na vlago, ki jo med igranjem oddaja glasbenik, ko se poti.

130°C in palico ravno prav upogniti. Nanjo napne konjsko žimo, ki vzbuja in ohranja ton.

Sedaj je vse pripravljeno, da goslarjev izdelek zaživi novo življenje, glasbenikova spretnost pa bo iz njega izvabila čudovito glasbo.

VRAT IN GLAVA

Jaz sem
fina
violina.

LAKIRANJE IN OSTALE (DROBNE) REČI

Izdelan vrat se nato prilepi na trup, zatem pa pride na vrsto lakiranje. Poznamo tri faze lakiranja godal. Najprej goslar na smreko nanese brezbarven lak, ki onemogoča vpijanje barvnega laka. Temu sledi sloj barvnega laka, ki ga mojster nanaša v več plasteh, dokler ne dobi željene barve glasbila. Za tem spet nanese brezbarven lak, ki zaščiti barvo in daje godalu visok sijaj.

Na koncu na trup pritrdi kobilico, čez katero so napete strune. Te so že od nekdaj črevesne, poleg njih se danes uporabljajo tudi plastične in jeklene strune. Kjer je desni rob kobilice, se v trup vstavi že omenjeno dušo, v vrat pa se privijejo vijaki. Kot bi vedel povedati vsak goslar, je ob tem potrebno opraviti še veliko drobnih reči.

Za igranje na violino potrebujemo še lok. Palica pri loku je lesena ali plastična. Največji izziv izdelovalcu lesenih palic je, kako jo ukriviti. Les mora segreti na

Pripovedujem z glasbo

Tina Mauka

Umetnost je ljubezen, je pot po kateri hodi deklica, ki postane umetnica. Težave premaguje z igro in veseljem do odkrivanja skritih zakladov glasbe ter z ustvarjanjem novih, drugačnih glasbenih zgodb, ki podarjajo srečo.

Stara sem 29 let in kot sem si zadala pri 8. letih, sem uspela narediti in doseči največ, kar se je v Sloveniji dalo. Razvila sem se v umetnico ter se naučila razumeti, kaj to sploh pomeni. Umetnik se ne rodiš, temveč postaneš z vzgojo, ali natančneje, svoje sposobnosti razviješ, svoj um uglašiš na čim višjo frekvenco in kljub vsemu, kar vidiš (mnogo hudega in žalostnega), ostaneš zvest samemu sebi. Umetnik pomeni biti samosvoj, moraš si dovoliti čutiti, biti odprt in dovzeten za stvari. Pomeni, da si trmast, a da hkrati pametno ubiraš poti in sprejemaš odločitve. Ne poslušáš drugih, ko veš, da imaš prav. Včasih si tiho in pustiš, da nekaj časa velja volja drugih, takrat razmišljaš o sebi. Umetnost je ljubezen, je mnogo več kot biti z nekom, biti zaljubljen, hoditi z roko v roki. Je resnica sama in če nisi zvest sebi, se ti hitro zalomi. Vsak tega ne more dojeti, vsak ne more biti umetnik.

Muke v glasbeni šoli

V nižji glasbeni šoli sem se slabo znašla. Teorija mi je bila zaradi svoje abstraktnosti nerazumljiva. Čeprav je bila moja ocena komaj 2, sem vedela, da je čisto enostavna, da se moram samo potruditi razumeti nekaj meni zelo tujega. A ker sem bila popolnoma

zasanjana in šla z glasbo svojo pot, ker se je v meni skrivalo nekaj več od golega razumevanja zapisa, sem zdržala vse zunanje pritiske: jezo učiteljice, čudno postavljena vprašanja, žaljivke in najhuje, obsodbo, da iz mene ne

Tale bo pa glasbenica!

bo nič, ker nič ne razumem. No, vsega tega res nisem razumela, čemu takšna jeza, čemu se mora človek jeziti in obsojati. Počasi sem spoznala, da je v šoli treba razumeti tudi osebne odnose. Učitelj je najprej človek in potrebno se je naučiti, kdaj vajin odnos steče oziroma kdaj in zakaj ne. V sebi je treba iskati odgovore. Trudila sem se razumeti napake v odnosih s soljudmi.

Igrala sem šah. Predvidela sem vsako potezo v odnosih, naučila sem se, kdaj bom koga razjezila, kdaj osrečila in mnogo tega, kar je pomembno pri razumevanju izvajalcev, dirigentov, managerjev in bogatašev, ki podprejo projekte, da lahko vi in jaz slišimo mojo

”

Trdili so, da iz mene ne bo nič, ker nič ne razumem.

glasbo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma pod taktirko priznanega dirigenta Marka Letonje ter orkestra Akademije za glasbo. Ko sem se v iskanju odgovorov in trdno na svoji poti prebila skozi vse neprijetnosti, so me začeli podpirati visokougledni in spoštovani svetovni glasbeniki ter institucije kot je Akademija za glasbo.

Tinine skladbe za klavir so odletele v svet. Priznani brazilski pianist Nelson Freire, ob Tini Mauko, je z gostovanja v Sloveniji odnesel ne le prijetne spomine, ampak tudi dela mlade skladateljice.

Iskanje melodij in igra s klavirjem

Moje otroštvo sem preživela ob druženju s klavirjem. Kljub temu, da sem bila živahna, se igrala z žogo, divjala in plezala po drevesih, hodila na dolga potovanja in se izgubljala, se igrala s psom, plesala, kjer je bilo le mogoče, ter si domišljala, da sem igralka ali kip. Sosedje, ki so se vedno zelo počasi peljali mimo hiše, so bili deležni vsak dan drugačnih nastopov - od nepremičnega kipa do živali, pevke, prodajalke ali baletke. Mama je ob tem komaj dihala, jaz pa sem zjutraj, popoldne, zvečer, ponoči, kadarkoli se mi je zahotelo, igrala klavir. Igrala sem se z njim, iskala melodije, filmske in pop komade, tudi klasične. Razvajala sem goste, uspavala domače, ko so šli k počitku, skratka bila sem v stalnem zagonu. To, da mi teorija ni šla, me ni ustavilo pri improviziranju in pisanju skladb, ki so bile sprva proste melodije, skoraj kot gregorijanski koral. Uau, ob tem sem se zamislila! Vse se je namreč začelo s koralom. Današnji zapis not je nastal šele v 16. stoletju in potrebno ga je docela razumeti, tako kot razumemo besede in stavke. Oh, danes je nujno razumeti celo razne jezike, saj se svet krči in kmalu bo Kitajec tvoj sosed. Vendar to, kar poveš, to, kar misliš, ne pride kar tako. Ne smeš se osredotočiti na besede, temveč na sporočilo. In popolnoma enako je z glasbo.

”

Klavir je kot pravljica, ki te ponese v sanje.

Poti

Skladateljica v meni se je razvila mnogo prej kot pianistka. Klavirju sem posvetila ogromno časa in pri tem nadvse uživala. Dojemala sem ga kot pravljico, ki se te dotakne na čisto poseben način, te oddalji od tega sveta, ponese v globoke in resnične sanje, ki jih je že nekdo sanjal ter jih tudi zapisal. Uau, očarljivo! Koliko različnih svetov, koliko različnih občutenj in načinov izražanja! Kaj pa ljudje? Meni se je zdelo, da smo si preveč podobni, zato sem se v družbi pogosto dolgočasila. Biti bi morali bolj različni, zanimivi, raznobarni in mnogoterih pogledov. Prav zares pa me je razjezilo, ko so hoteli, da bi jim bila podobna, če že ne enaka. Opa, to pa ne! Na njihov trud, da bi

me naredili enako njim, sem odgovarjala s smehom in zato so me mnogokrat potisnili na stran. Jaz pa se nisem mogla odreči raznolikostim in različnim zgodbam, ki jih je glasba polna. Vedno sem bila dober poslušalec. Glasbene pripovedi so me oplajale, me navdihovale in naučile sprejemati stvari takšne, kot so. Sedaj tudi sama pripovedujem skozi glasbo. Ko govoriš zgodbo, si vsak lahko predstavlja svojo in dojame še nekaj, kar z butanjem z glavo ob zid ne gre. Pripoved odseva na odru z enako močjo kot vernikovo razsvetljenje v cerkvi. Ali drugače, glasba odpira duha in tam je vse, kar človek lahko ve in želi vedeti. To seveda ne zanima »robotkov«, ki mislijo samo na note (besede) in blebetajo kar tako povprek. Ti so za nas, ki izbiramo mlade, talente kot soliste za orkestre in druge sestave, popolnoma nezanimivi.

”

Bila sem vse, od nepremičnega kipa do živali, pevke, prodajalke ali baletke. Mama je ob tem komaj dihala.

Moja pot se ni končala, toliko je še stvari, ki se jih želim naučiti in upam, da bom lahko nekoč, ko bom starejša in še bolj izkušena glasbenica, govorila svojim učencem tako kot je govoril veliki ruski skladatelj Aleksander Glazunov še večjemu geniju Dmitriju Šostakoviču: »Oh, kakšno srečo imaš, da lahko slišiš še toliko novega, kar pa jaz že vse poznam.«

Tino najdeš tudi na Facebooku:
www.facebook.com/tina.mauko

OSMINKICA:

Angleškega dirigenta in organista Sir Malcolma Sargenta so ob neki priložnosti vprašali, kaj mora glasbenik vedeti, da lahko igra činele. "Nič," je odvrnil, "samo kdaj."

SMETANA IN LUČKA BUČKA

Spod peresa Cvetke Bevc

Lučka Bučka se je sprehajala po gozdu. S sabo je imela piščalko in vsake toliko časa poskusila zaigrati nanjo. A nič pametnega ni spravila iz nje. Kako jo je jezilo! Nazadnje je divje pihnila v piščalko, da je ta glasno zabrlizgala. In ne le to. Za tem je zabliskalo in pred Lučko je nenadoma stal striček s cilindrom na glavi. Nerodno je opletal z rokami in si poskušal očediti staromodni suknič. "Že dolgo me ni nihče poklical, pa sem malo zaprašen," je rekel kot v opravičilo. "Kdo pa sploh si ti?" je začudeno vprašala Lučka. "Jaz sem Smetana," je rekel možak in se ji priklonil. "Jaz pa Lučka Sladoledica," se je namrgodila Lučka. Striček se je zasmel. "Smetana je moj priimek. Sicer pa mi je ime Bedrich. In posebej zate striček Smetana, če si me že priklicala."

Lučka je zmajala z glavo. Ona že ni nikogar poklicala. Najmanj pa strička, ki se imenuje tako kot slavni češki skladatelj, ki je pred mnogo, mnogo leti napisal tudi lepo melodijo o reki Vltavi. "Pa saj to sem jaz," je zašepetal skladatelj. Velikokrat takole oživi. Odzove se klicu otrok, ki bi radi nekoč postali glasbeniki. S tem se je deklica morala strinjati. Da bi ji pregnal še zadnji dvom, je striček Smetana vzel piščalko in zaigral. O, ko bi tudi jaz nekoč tako zaigrala, si je zaželela Lučka. Striček Smetana je pokimal. Saj zato je tu, da jo nauči. A kar lepo počasi.

"Kot se vsako potovanje začne s prvim korakom, mora v pesmi najprej zazveneti prvi TON. Ali sploh veš, kaj je to?" je vprašal striček. "Ton je nekaj, kar slišim. Pa zveni tudi," je poskušala Lučka. "Ti si res prava bučka, ampak čisto pravega odgovora še nisi našla. Slišiš vendar tudi ptičje petje, šumenja gozda in v daljavi hrumenje avtomobilov. In vsi ti ZVOKI zvenijo. Naša ušesa prepoznajo zven, šum, pok in ton. Ton pa je prav poseben zvok. Ima namreč TONSKO VIŠINO," je razložil striček Smetana. Lučka je pomislila. Nekateri toni res zvenijo visoko, drugi nizko. "Ampak to še ni vse. Toni imajo tudi svoja TONSKA TRAJANJA in za začetek lahko poskusiš iz piščalke izvabiti en sam, dolgo zvoneč ton," je predlagal striček Smetana. Lučki je zatrepalo srce. Kaj če se ji bo znova sfižilo? Potem je Smetana ne bo več hotel imeti za svojo učenko in se lahko se pod nosom obriše za vsa sladka glasbena razodetja. "Če se hočeš naučiti igrati na instrument, moraš vedno znova poskušati. In jaz imam veliiiiiko potrpljenja," je prijazno oznanil striček, kot da bere njene misli.

Nekoliko opogumljena je Lučka Bučka zaprla oči in v naslednjem trenutku iz piščalke izvabila čisto tiho zvenenje. Smetana se je nasmehnil. Deklica zagotovo ve, da imajo toni tudi svojo JAKOST, lahko jih namreč igraš glasno ali tiho. In njen ton je kljub temu, da je zvenel komaj slišno, kar trepetal od veselja. Zato bo Lučka lahko kmalu zaigrala prvo MELODIJO, čarobno zaporedje različnih tonskih višin, nakar bosta s stričkom Smetano pojedla vsak kar tri kepice sladoleda s smetano.

PITAGORA²

iz preteklosti **Eva Bravar**

PITAGORA NA SPREHODU

Evropska kultura, katere neločljiva sopotnica je glasba, se je rodila v času antike. To zgodovinsko obdobje uokvirjata sijaj stare Grčije in veličastnost Rima. Glasba se je v stari Grčiji prepletala z ostalimi umetnostmi, ki jim danes pravimo znanosti. Veliki grški mislec, ki je svoja razmišljanja o glasbi prepletal z astronomijo in geometrijo, je bil Pitagora. Velikega matematika in filozofa vsi poznamo po slovitim pitagorovem izreku $c^2 = a^2 + b^2$, medtem ko za njegov prispevek v glasbi ne vedo čisto vsi.

Legenda pravi, da je Pitagora dobil navdih za raziskovanje razmerij med toni na enem izmed svojih sprehodov, ko ga je pot vodila mimo kovačnice. Tam je za hip postal in prisluhnil zvokom, ki so prihajali iz nakoval, po katerih so kovači udarjali s kladivi. Bili so lepi in harmonični, zato je pomislil, da je vzrok potrebno iskati v matematiki, ter ga s pomočjo matematičnih zakonitosti prenesti v glasbo.

GLASBENA LESTVICA

Sprva je menil, da na razmerja med toni vpliva različna teža kladiv. Kasneje se je sicer izkazalo, da različna

teža kladiv ne vpliva na številčna razmerja med toni oziroma med glasbenimi intervali, pač pa na njih vpliva dolžina strun. In tu je Pitagora naredil korak naprej v razumevanju glasbe. Ugotovil je, da dve struni zvenita ubrano, če sta njuni dolžini v razmerju 1:2, v tem primeru zazveni oktava. Pri razmerju 2:3 zazveni kvinta, pri razmerju 3:4 pa kvarta. Če torej zaigramo na struno, le-ta zazveni v nekem tonu. Ko jo skrajšamo za polovico, zazveni za oktavo višji ton in tako naprej. Na ta način je Pitagora sestavil glasbeno lestvico.

MONOKORD

Pitagora je razdalje med toni, imenovane intervali, nazorno prikazal z uporabo monokorda. Z njim je še natančneje spoznal zvočne pojave in tonska razmerja ter tako postavil temelje glasbeni teoriji. Pitagorova lestvica je osnova za vse kasnejše zahodne glasbene lestvice.

HARMONIJA JE POMEMBNA

V pitagorejski šoli je imela glasba nadvse pomembno vlogo, saj so verjeli, da vpliva tako na človeška čutila kot tudi na dušo, torej na čustva, počutje, ideje, navdih itd. Zakon harmonije, ki so ga odkrili v glasbi, so prenesli celo na zdravje človeka. Zdrav človek je namreč v harmoničnem razmerju, medtem ko je bolezen pokazatelj notranjega neravnovesja. Zato so različne bolezni, fizične in psihične, zdravili z glasbo. Številne bolezni so skušali zdraviti z različnimi melodijami, ki naj bi bolezenska stanja, predvsem duševna, spreminjala v njihovo nasprotje.

Harmonija pa ne vlada le v glasbi in v človeku. Ker predstavlja notranjo urejenost odnosov, je tudi osnova celotnega vesolja, v katerem se nebesna telesa gibljejo po sferah, pri čemer oddajajo zvoke. Te je Pitagora poimenoval glasba sfer, ki je človeku neslišna, a povsod prisotna, ter upravlja celo z ritmi narave.

Ko je človek v harmoniji z glasbo sfer, se rodijo vrline: prijateljstvo, ljubezen, sočutje, iskrenost itd. S takšnim razumevanjem in vrednotenjem glasbe je že Pitagora izpostavil tudi njeno nepogrešljivo etično vrednost.

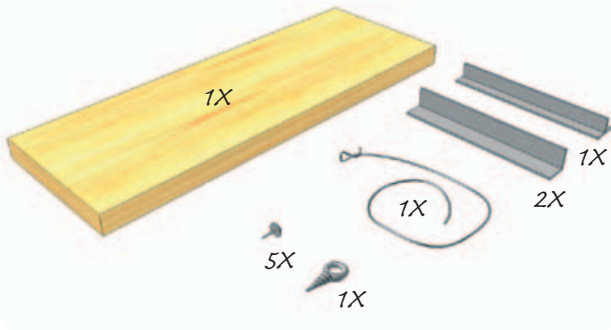
PITAGORA, A TOLE JE PA KVADRATNI TRIKOTNIK? IN KATERA JE NJEGOVA TONSKA VIŠINA? HA, HA, HA...

ZA KONEC...NAREDI SI ČISTO SVOJ MONOKORD IN PROUČIJ RAZMERJA MED TONI

1

1X DEŠČICA
2X KOTNIK
1X T PROFIL
5X ŽEBLJIČEK
1X VIJAK Z UŠESOM
1X STRUNA

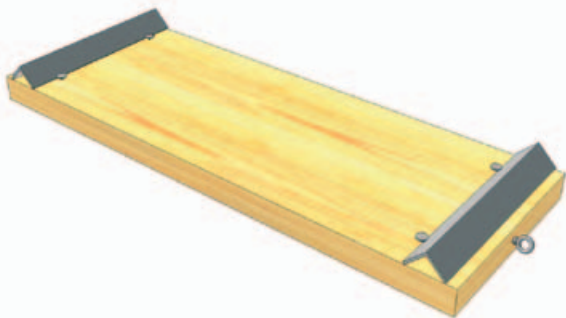
2

NA ZGORNJI STRANI DEŠČICE PRIBIJEMO DVA ŽEBLJIČKA 3-5 CM OD LEVEGA IN DVA OD DESNEGA KRAJŠEGA ROBA. ENEGA PRITRDIMO NA STRANSKO PLOSKEV. NA DRUGO STRANSKO PLOSKEV PRIVIJEMO VIJAK Z UŠESOM.

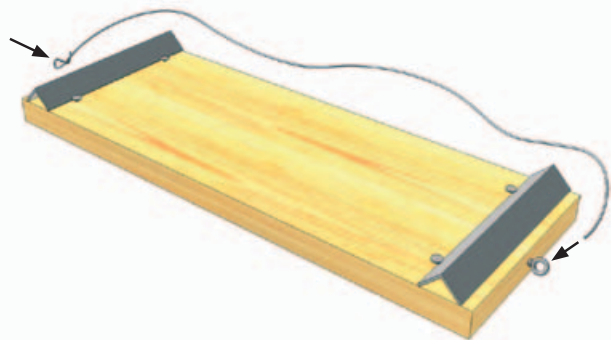
3

KOTNIKA POSTAVIMO NA DEŠČICO IN JU Z ZUNANJE STRANI PRISLONIMO K ŽEBLJIČKOM.

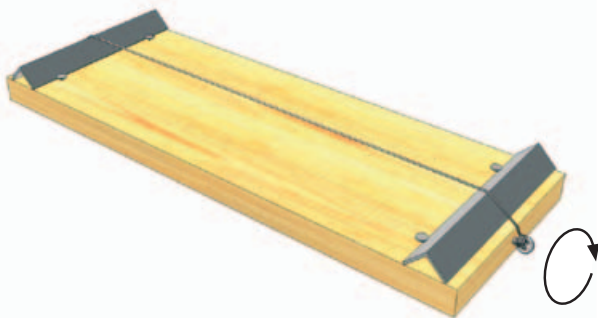
4

VZAMEMO STRUNO IN JO NA ENEM KONCU ZAVEŽEMO V ZANKO TER NATAKNEMO NA STRANSKI ŽEBLJIČEK, NA DRUGEM JO PRIVEŽEMO OKOLI UŠESA VIJAKA.

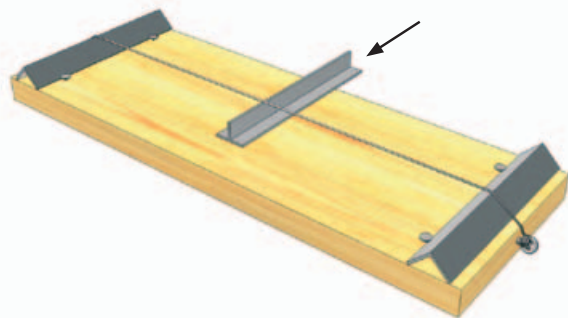
5

VIJAK VRTIMO IN S TEM NAPNEMO STRUNO. KO JE STRUNA NAPETA, NANJO ZAIGRAMO. ZASLIŠALI BOMO NEK TON.

6

ČE S T PROFILOM RAZDELIMO STRUNO NA POLOVICO, BOMO ZASLIŠALI ZA OKTAVO VIŠJI TON.

S PREMIKANJEM T PROFILA LAHKO USTVARIMO MELODIJO.

PIŠČAL- MATI VSEH GLASBIL

Po dediščini brska Klavdija Bevk

Prva piščal

V pradavnini so bili naravni zvoki edina glasba, s katero se je srečeval človek. Ko so ljudje začeli uporabljati ogenj, so ga verjetno vzdrževali s pihanjem skozi cevko, ob tem pa nehote iz nje izvabljali tudi različne zvoke. Tako naj bi povsem po naključju nastala tudi prva, okrog 55.000 let stara piščal, ki danes velja za najstarejše odkrito glasbilo na svetu. Ta zgodovinski ostanek so leta 1995 našli v podzemni jami Divje babe nad Idrijo, ogledate pa si ga lahko v Narodnem muzeju Slovenije. Narejen je iz kosti mladega medveda, v katero so izvrtane štiri luknjice. Piščal iz Divjih bab je najstarejša znana paleolitska piščal na svetu in

obenem tudi prva, ki je zanesljivo izdelek neanderthalca. Njeno odkritje nam pomaga sklepati o njegovih umskih sposobnostih in čustvenem svetu, pomembno pa je tudi za poznavanje razvoja človeškega govora in glasbe. Prazgodovinski človek je torej že zelo zgodaj odkril čare glasbene govorice in se je bil sposoben z njo izražati tudi s pomočjo preprostih glasbil.

Kako je nastala panova piščal?

Antična mitološka legenda govori o tem, da naj bi prvo piščal izdelal že grški bog Pan. To je bil hudomušni zaščitnik pastirjev in lovcev, ki je izredno oboževal nimfe. Nekoč je v žaru ljubezni zasledoval vodno nimfo Sirinks, ki pa ji snubčeva zaljubljenost ni ugajala,

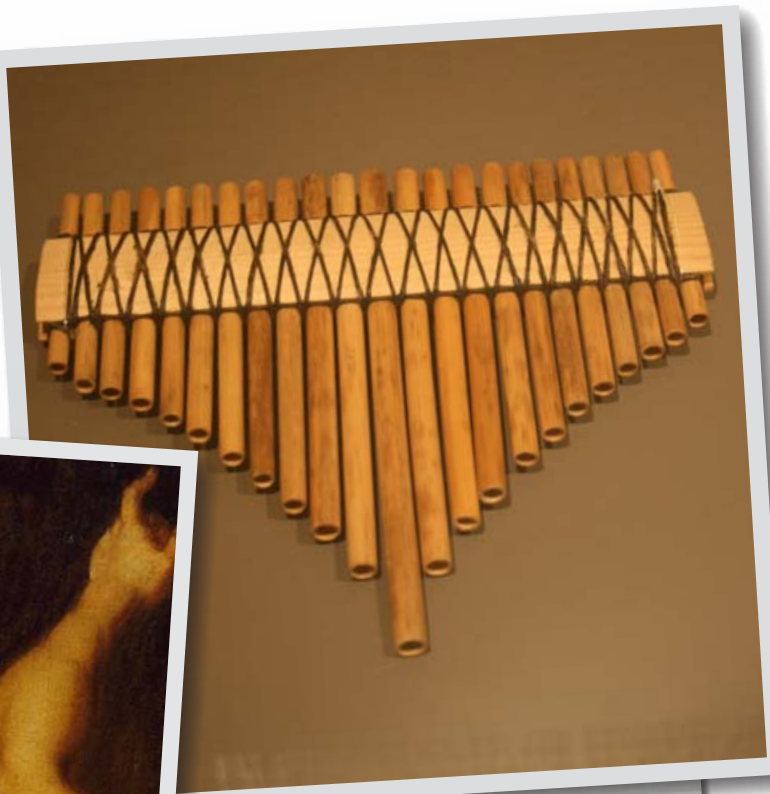
piščal iz Divjih bab,
avtor Tomaž Lauko, Narodni muzej Slovenije

zato je zbežala do reke in se tam spremenila v trsje. Razočarani Pan ga je žalostno objel, takrat pa je zapihal veter in iz trsja izvabil žalujoče zvoke, ki so Pana tako prevzeli, da jih je poskušal posnemati tudi sam. Vzel je sedem trstenih cevčic različnih velikosti in jih sestavil v glasbilo, ki mu danes pravimo panove piščali oziroma trstenke, Grki pa so njegov izum poimenovali kar po imenu v trsje preobražene nimfe.

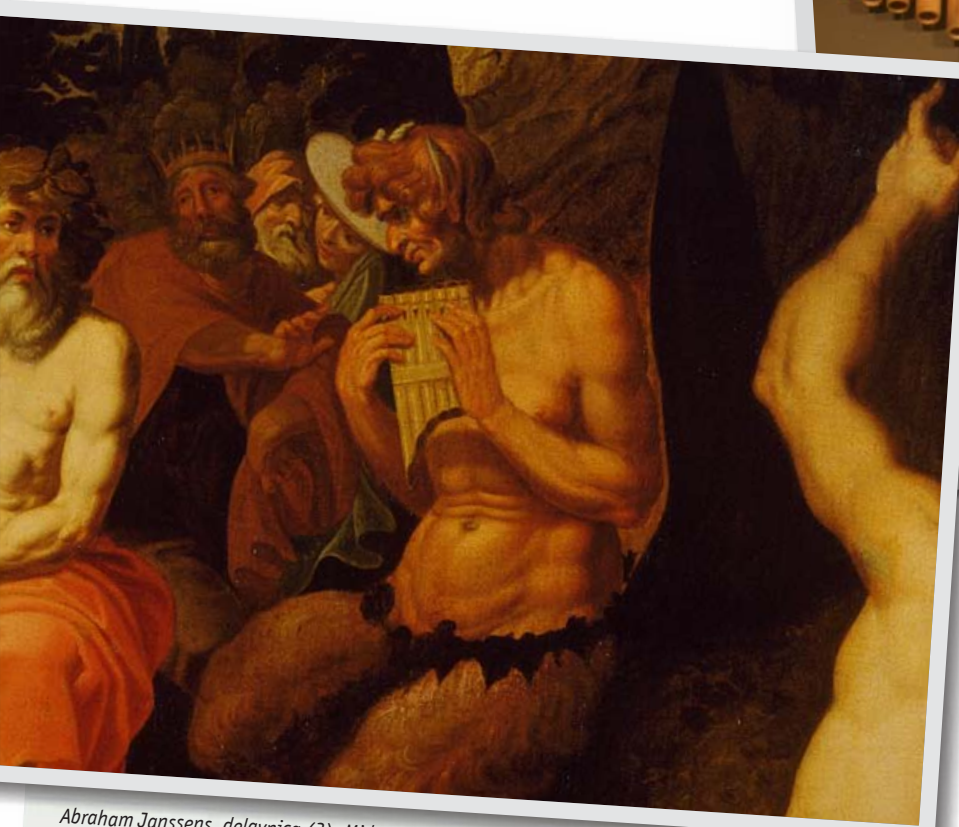
Trstenke - edinstvene panove piščali

Uporabnosti tega prastarega glasbila so se zavedali že v antični Grčiji, trstenkam podobna glasbila pa so poznali tudi na drugih celinah in v drugih civilizacijah. Najstarejši slikovni dokaz, ki priča o prisotnosti

nost tega glasbila v naših pokrajinah opominjajo tudi številni narečni izrazi, ki so se pri nas zanj uveljavili poleg izraza trstenke. V različnih dialektih jih poimenujejo še orglice, dudle, hrvaške dudle, piskulice, pištulice, igrce itd. Poznamo tudi različne oblike trstenk, večina izmed njih je izdelanih tako, da si cevke

Trstenka,
VIR: wikimedia.org

Abraham Janssens, delavnica (?): Midova sodba, detajl Pana s piščaljo (olje/platno; 115 x 168 cm), Narodna galerija (zasebna last). © Narodna galerija, Ljubljana, 2011 (foto: Bojan Salaj). Vse pravice pridržane.

trstenk na slovenskih tleh, najdemo na znameniti vaški situli iz starejše železne dobe. Trstenke so bile med slovenskimi pastirji zelo priljubljene, saj so si z njimi lahko popestrili marsikateri večer ob ognju, z njihovimi zvoki pa so si krajšali tudi čas na paši.

Izdelava trstenk je bila najbolj razširjena na vzhodnem delu Slovenije: v Halozah, v okolici Ptuja, v Prekmurju in v Porabju, pa tudi na Dolenjskem in na Koroškem. Vsekakor jih je bilo mogoče največ najti tam, kjer je bilo za izdelavo na voljo zadosti trsja. Na širšo prisot-

sledijo po velikosti, in je najdaljša od njih razporejena ob strani. Slovenska posebnost v izdelavi trstenk pa so simetrično zasnovane V trstenke z najdaljšo cevko na sredini. Te veljajo za naše najbolj prepoznavno ljudsko glasbilo, kar potrjuje tudi motiv na pisemski znamki, ki jo je leta 1993 izdala Pošta Slovenije, ilustrirala pa Zagorka Simič.

Vsem nadobudnim glasbenikom, ki bi se radi preiskusili tudi v igranju na trstenke, le še kratek napotek: med igranjem jih prislonite na spodnjo ustnico, nato pa nežno pihajte v robove piščali. S pihanjem v dve ali celo v tri cevčice hkrati boste sčasoma iz njih izvabili tudi večglasne melodije!

OSMINKA:
Opero Čarobna piščal
Mozart napiše l.1791.

SKLADATELJI IPAVCI IN MLADE VIRTUOZINJE

SUPER REPORTER KLARK KENT

Naš leteči reporter Klark Kent se je tokrat mudil v Šentjurju. Vreme je bilo čudovito in kraj se je bleščal v soncu. Zlahka si ga je predstavljal, kako je izgledal pred dobrimi sto leti, ko so se črno-žolte zastave Habsburške monarhije mešale s trobojnicami narodno zavednega kraja, kjer so narodni buditelji prirejali glasbene prireditve ter poučne veseloigre. Čas čitalnic, ki so bile po besedah Slona in Sadeža komaj kaj večje od povprečne nemške spalnice, je bil torej čas, ko sta nastala pojma Slovenija in Slovenci, ravno tako pa je bil to čas, ko so naši predniki presegli lokalno, deželno zavest in v mislih že segali k svoji lepši, samostojni prihodnosti. Narodni buditelji so spodbujali in krepili narodno zavest z zborovanji, s političnimi in z literarnimi pisanji ter z glasbo, katere moč in lepota segata prav do srca. Tega sta se zavedala tudi Benjamin in Gustav Ipavec, po izobrazbi in poklicu zdravnik, a po srcu skladatelja in velika Slovenca. S svojim prispevkom k slovenski glasbeni dediščini se jima je pridružil tudi Gustavov sin Josip Ipavec. In kdo so bili ti naši Ipavci? Benjamin Ipavec je bil med prvimi člani Glasbene matice. Njegovo ustvarjanje poleg budnic obsega tudi

opero Teharski plemiči, Serenado za godalni orkester, ki jo vsak dan slišimo na radiu Ars ter mnoga druga dela. Gustav Ipavec, ki ga poznamo predvsem po pesmih Slovenec sem, Kje so moje rožice ter Kje so tiste stezice, je bil tudi dolgoletni župan Šentjurja in je neutrudno skrbel za vsesplošni razvoj kraja. Josip Ipavec, ki je zaradi bolezni in zdravniških obveznosti glasbeno ustvarjal le dobro desetletje, se je v tem času postavil ob bok skladatelju Hugu Wolfu ter bil večkrat imenovan kar slovenski Mozart.

Ko je Klark Kent nehal sanjariti o naši pisani zgodovini, se je spomnil, da ga v Šentjur niso pripeljali samo Ipavci, temveč njihovi glasbeni nasledniki, na katere bi bila znana glasbena družina iz preteklosti tudi sama ponosna. Glasbena šola skladateljev Ipavcev se danes namreč ponaša z odličnim triom flavt, ki ga sestavljajo Katarina Arzenšek, Katarina Vodopivec in Monika Volarič. Enako navdušuje tudi violinistka Eva Vrečko. Seveda so dekleta le nekatere od mnogih odličnih glasbenic in glasbenikov na šoli, a pozornost Klarka Kenta je pritegnila njihova dolga in zanimiva zbirka osvojenih nagrad in priznanj. Ne bomo navedli vseh, navsezadnje smo

omejeni s prostorom, kar pa je Klarku Kentu skoraj nemogoče dopovedati. Ob omembi stiske s prostorom je samo zavil z očmi, se popraskal po čelu in začel naštevati. Trio flavt je na mednarodnem tekmovanju Svirel 2011 na gradu Štanjel prejel 98 točk, zlato priznanje, in s tem prvo mesto v kategoriji Černigoj. Prvo nagrado so si mlade glasbenice prislužile tudi na mednarodnem tekmovanju Davorina Jenka leta 2011 v Beogradu. Violinistka Eva Vrečko je na 6. mednarodnem glasbenem tekmovanju Paola Spincicha v Trstu prejela 2. nagrado. Odlično je zaigrala tudi na tekmovanju Leona Pfeiferja v Ljubljani, za kar so jo nagradili s snemanjem na

Radioteleviziji Slovenija. Sedaj je Klark Kent dočkal trenutek, ko bo spoznal mlade virtuozinje. Rahlo nestrpno si je popravil očala in vstopil v glasbeno šolo, ki domuje v majhni vili in svoje obiskovalce sprejema s prijetnim vzdušjem domačnosti. Monika in obe Katarini so našega reporterja že čakale. S svojo vese-

lostjo in nasmejanostjo so ga takoj prevzele, tako da so vprašanja kar vrela iz njega, toliko vsega je želel izvedeti. Dekleta so med seboj delovale nadvse povezano in usklajeno, kot da bi vse čutile in mislile enako. Njihova pozitivna energija se je širila daleč naokrog po prostoru, zato je bil Klark mnenja, da so prepričane tudi v svoj uspeh. Pa so mu dekleta zaupale, da sploh ne in so jih ocene vedno znova predvsem prijetno presenetile. Do svojega igranja so namreč zelo kritične in zlepa niso zadovoljne. O vtisih, ki so jih prinesle iz Beograda, pa so povedale, da je bila na mednarodnem nastopu konkurenca kar močna, a so bile s svojim igranjem še kar zadovoljne, čeprav jim tudi tokratni uspeh, ki so si ga prislužile z nastopom, ni povsem samoumeven. V Štanjelu, kjer so ne le prejele prvo nagrado, pač pa so osvojile tudi največ točk, pa svojega nastopa sploh ne bi ocenile v skladu s priznanji, ki so jih požele. A vse to ra-

zumejo predvsem kot nagrado za svoj trud. Skupaj igrajo že tri leta, vadijo redno in zavzeto ter so tudi sošolke v osnovni šoli. Žal bodo šolanje nadaljevale na različnih srednjih šolah, kar pomeni, da uspešnega tria ne bo več. Sicer se v glasbeni šoli kujejo načrti za ustanovitev kvarteta, a v popolnoma novi zasedbi. Klarku je bilo kar žal njihove razigrane energije, ki se bo z nadaljnjim šolanjem razpršila v različne smeri, in

jih je poskušal pregovoriti, da v prihodnosti vendarle poskušajo ustanoviti svoj lasten 'bend', čemur so se dekleta od srca nasmejale. V tej vihri idej in možnosti za prihodnost se je razigranemu triu pridružila še violinistka Eva, ki ji je Klark prav tako želel zastaviti nekaj vprašanj. Medtem ko se je igrala s svojo violino, je dajala občutek, kot da se z njo izraža veliko lažje kot z besedami. Klarku je opisala svojo izkušnjo v snemalnem studiu. Snemanje, ki ga je prejela kot nagrado na tekmovanju Leona Pfeiferja, in ga vodijo urednik, tonski mojstri in ostali člani ekipe, ki skrbijo, da je skladba posneta profesionalno, se ji je vtisnilo v spomin kot zanimiva izkušnja. Eva ni ravno zgovorna, a Klark vseeno izve, da violino vadi z veseljem, in to kar 2 do 3 ure na dan. Kakšna samodisciplina mlade glasbenice, je pomislil, in jo vprašal, ali bi lahko posebej izpostavila kakšen svoj nastop. Takoj je pomislila na tistega v Trstu, ki se je odvijal v cerkvi. Spominja se ga predvsem zaradi vzdušja, ki je povsem drugačno kot v koncertni dvorani. Morda je zaradi tega tam tudi malo »zafušala«, kot svoje drobne nedoslednosti opisuje sama, a je bila z odigranim vseeno zadovoljna. In v prihodnje? Želi si na Akademijo in kasneje igrati v simfoničnem orkestru, morda svoje znanje celo podajati mlajšim generacijam na glasbeni šoli. Če je Klark svoj obisk v Šentjurju začel s spominom na Ipavce, ga želi z njimi še zaključiti. Svoje sogovornice je

povprašal, ali tem skladateljem namenjajo kakšno posebno pozornost. Skoraj enoglasno so mu hitele pripovedovati, da so ob Ipavčevem letu v šoli pripravili zanimiv kviz ter kar nekaj prireditev, ob čemer so se vsi lepo zabavali. Vesel, da se tradicija ohranja in razvija dalje, se je nato Klark pomirjen in dobre volje poslovil od deklet, o katerih bomo v prihodnjih letih zagotovo še veliko slišali in bi ob njih ponosni žareli tudi sami Ipavci.

LOUIS ARMSTRONG

Tomaž Gržeta

Ko omenimo jazz glasbo, se nam pogosto med prvimi podobami prikažeta obraz in glas Louisa Armstronga. Legendarni Louis Armstrong, znan kot „Satchmo“, se je rodil davnega leta 1901, umrl pa je leta 1971. Čeprav so ti časi že daleč za nami, še danes mnogi ljudje njegovo glasbo poslušajo z velikim veseljem. Satchmo je imel zelo dolgo in uspešno glasbeno kariero, že v 20-ih letih prejšnjega stoletja je začel nastopati in snemati plošče ter se z glasbo ukvarjal celo življenje. Proslavil se je kot izjemno spreten in izviren trobentač. Poleg tega je bil znan tudi kot pevec, ki je sicer imel značilno grob, a vendar zelo izrazen glas. Kot trobentač in tudi kot pevec je slovel po svojih spretnih in domiselnih improvizacijah. V začetkih kariere je vodil jazz skupini Hot Five in Hot Seven, kasneje pa se je proslavil kot solist. Še danes so znane in priljubljene mnoge njegove pesmi kot npr. „Hello, Dolly“, „Mack the Knife“, „When the Saints Go Marchin’ In“, „What a Wonderful World“ itn. V času svoje dolge glasbene kariere je postal priljubljena in svetovno znana osebnost. Niso ga spoštovali samo v krogih jazz glasbe, temveč na področju splošne popularne kulture. Nastopal je tudi do 300-krat v enem letu ter se redno pojavljal na radiu in na televiziji. Kot znana osebnost je bil tudi eden izmed prvih Afroameričanov, ki jim je v hudih časih zatiranja in rasizma uspelo priti na vrh družbene lestvice, zahvaljujoč njegovemu izjemnemu glasbenemu talentu in prisrčni osebnosti. Louisa Armstronga ne gre zamenjevati z Neilom Armstrongom, prvim človekom na Luni. Če je Neil prvi človek, ki je zakorakal po Luni, potem lahko rečemo, da je Louis eden izmed prvih jazz glasbenikov, ki so posegli po zvezdah.

Naj se ti še enkrat predstavim, čeprav si me spoznal že na naslovnici. Moje ime je Glasoton, sem muzikant in moje delo je hudimano težko. Da sploh ne omenjam, koliko energije potrebujem, ne le zato, da ostanem v dobri formi, ampak da se venomer tudi uspešno spoprijemam z vajami, nastopi, tekmovanji in z vsem ostalim, kar je najti v glasbeni malhi težav, izzivov, a tudi veselja in vsega lepega. V vsem času, ki ga tako ali drugače prebijam ob glasbi, sem v ta namen iztuhtal mnoge resne in malo manj resne domisljice. Ena boljših je bila prav gotovo povezana s hrano, ki mi kar naprej roji po glavi, v trebuhu pa mi nikoli ne neha kruliti, ne glede na to, ali sem jedel pred tremi ali pred petimi minutami. Torej se ni čuditi, da rad kuham. In ker mi je tudi pisanje v veselje, sem svoje zamisli za najbolj okusne jedi začel zapisovati v beležnico, ki sem ji nadel pomenljiv naslov: Uživaške pojedine mladega glasbenika. Ali te vsaj malo muči radovednost, kaj sem že preizkusil in koliko čudodelnih jedi sem si izmislil? No, samo da pobrskam po svojih zapisih in najdem nekaj, kar bi se prileglo mojemu septembrsko razdraženemu trebuhu. Naj ti prišepnem, ko se začne šola, si kar naprej izmišljujem to in ono, samo da ne bi bilo treba sesti za knjige. ;-) Aha, ga že imam, recept namreč, ki se prav krasno dopolnjuje z jesensko obarvanostjo narave.

ČOKOLADNI BOBEN

Kuhalnico vrtita francoski kuhar **Glasoton** in vajenka **eva**

Potrebujem:

- **posodo**, v kateri bom zmešal tolkalno simfonijo okusov,
- **mešalnik**, da se preveč ne izčrpam še preden bo čokoladni boben gotov,
- **kuhalnico**, ta pride prav, četudi samo zato, da med peko malo dirigiram,
- **okrogli pekač**, ki je sicer založen z drugo posodo, a ga bom že našel, saj mama zmeraj kaj peče.

Sestavine:

- 0 sladkorja,
- 3 cela jajca,
- 000 moka,
- 000 olja,
- 000 čokolade v prahu, - ko dodajam čokolado, vedno požvižgavam, da je ne pomalicam preden pristane v nastajajočem čokoladnem bobnu,
- 0 kisle smetane,
- 0 orehov, - v trenutku, ko se orehi znajdejo na smetani in čokoladi, pa tudi žvižganje ne pomaga več, kazalec se kar sam od sebe potopi v sladko harmonijo okusov in že ga z vseh strani oblizujem,
- 1 pecilni prašek, ki ga dodam na koncu.

Pečico segrejem na **190°C**, vse sestavine dobro premešam z mešalnikom in pekač obložim s peki papirjem, na katerega vlijem za $\frac{1}{2}$ manj mase kot bi je bilo, če ne bi tako pridno oblizoval prstov. Sedaj potisnem tolkalno simfonijo okusov v štedilnik in se udobno zlekнем za $\frac{3}{4}$ ure, ko bo treba pripraviti še nadev.

Vmes malo zadremam, a kar prehitro me zbudi pisk štedilnika, ki opozarja, da je čokoladni boben pečen. Oooo, kako lepo je narastel in kako čudovito diši! Medtem ko se bo hladil, moram pripraviti še nadev. Ker je mama tako zelo zelo hitra, je med mojim dremerjem pomila posodo, v kateri sem prej mešal testo in sedaj bom lahko kar isto uporabil za pripravo nadeva.

Vse dobro premešam, pri čemer za ritmično natančnost obratov s kuhalnico poskrbi metronom. Nato čokoladni boben približno na polovici višine prerežem. Zgornjo plast za trenutek odmaknem, da lahko spodnjo namažem z nadevom. Nato jo poveznem nazaj in prelijem s stopljeno čokolado, ki sem ji dodal nekaj kapljic mleka in malo surovega masla. Postavim v hladilnik in ko se ohladi, dodam čokoladnemu bobnu še zadnje dekorativne okraske. Tolkalski paličici izdelam iz slamic, ki jima na enem koncu nadenem okrogla žele bonbona ter boben po višini okrasim z križkraž črticami.

TAKO! DOBER TEK!

... ali kot rad rečem, kadar se prelevim v francoskega kuharja ...

VOILÀ! BON APPÉTIT!

Sestavine za nadev:

- kisle smetane,
- 2 ○ orehov,
- ♩ sladkorja.

Merske enote za kuhanje in peko:

○ celinka =
1 jogurtov lonček

♩ polovinka =
½ jogurtovega lončka

GLASBENA KRIŽANKA

Za bistrе glavce sem pripravil ravno prav težko križanko. Gesla boste našli bodisi tako, da pobrskate po svojem znanju in spodaj podane opise gesel prevedete iz angleščine (seveda si lahko pri tem pomagata s slovarji, internetom ali pa pocukata za rokav najbližjo 'odraslo' osebo), ali pa da ugotovite kaj predstavljajo slike v oblăčkih. Bo šlo?

GLASBENI PREVAJALNIK

- 1. HORN -----
- 2. TREBLE CLEF/G CLEF -----
- 3. SIXTEENTH NOTE -----
- 5. STAFF -----
- 6. DOUBLE BASS -----
- 7. TRIPLET -----
- 8. CLARINET -----
- 9. TRIAD/THREE NOTE CHORD -----
- 10. SHEET MUSIC -----
- 12. GUITAR -----
- 13. EIGHTH NOTE REST -----

11 Louis Armstrong

4 Striček iz zgodbe

GLASBENI SUDOKU

Glasbeni sudoku je tak kot sudoku, le da namesto števil uporablja glasbene simbole. V vsakem kvadratu, slehernem stolpcu in čisto vsaki vrstici morate uporabiti vseh devet. In noben simbol se ne sme ponoviti; v vsakem kvadratu, slehernem stolpcu in čisto vsaki vrstici. Mala malica!

VSTAVI:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

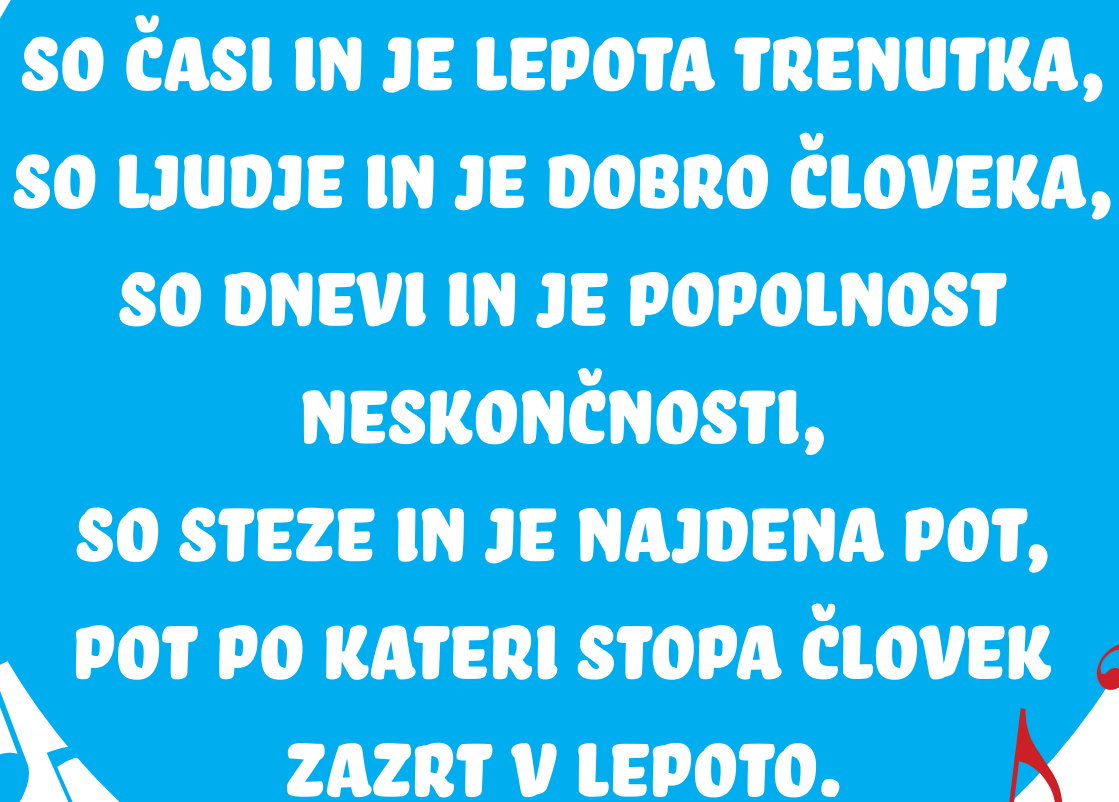
Če želite preveriti ali ste moje uganke pravilno rešili, ali pa se vam ravno danes ne da napenjati svojih možgančkov, ali pa so se vam nemara zdele pretežke, sem vam spodaj pripravil rešitve. Vendar, če jih želite pravilno prebrati morate revijo najprej obrniti na glavo, potem pa poiskati ogledalo in ga postaviti ob rob rešitve.

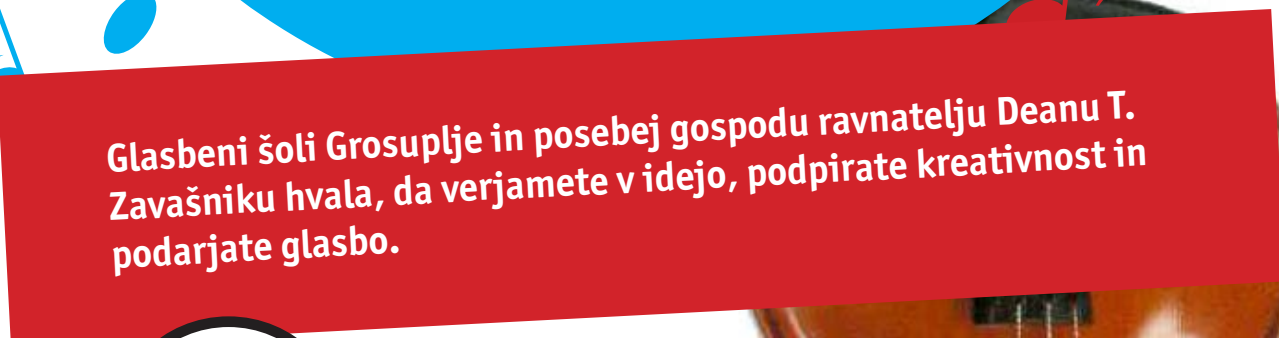
Glasbeni sudoku

13	O	S	M	I	I	S	K	V	Ь	V	Λ	Σ	V		
								T	V	B	V				
								H	M	O					
								U	Σ	I	K	V	Г	I	E
								T	B	O	Σ	Λ	O	K	
								I	E	T					
								O	Г	V					
								T	B	V	B	V	Σ		
								O	Λ	Г	E				
								S	M	E	T	V	I	V	
								V	Г	U	Ç				
								V	Г	Σ	T	I	I	K	V
								Г	Г	U	Ç				
								E							

Glasbena križanka

**SO ČASI IN JE LEPOTA TRENUTKA,
SO LJUDJE IN JE DOBRO ČLOVEKA,
SO DNEVI IN JE POPOLNOST
NESKONČNOSTI,
SO STEZE IN JE NAJDNA POT,
POT PO KATERI STOPA ČLOVEK
ZAZRT V LEPOTO.**

Glasbeni šoli Grosuplje in posebej gospodu ravnatelju Deanu T. Zavašniku hvala, da verjamete v idejo, podpirate kreativnost in podarjate glasbo.

**SE VIDIMO
NASLEDNJIČ!**

